

Krzysztof Wolski

"Małżeństwo chrześcijańskie",
Augusto Sarmiento, Kraków 2002 :
[recenzja]

Studia nad Rodziną 6/2 (11), 172-175

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dzis cywilizacji śmierci, czy raczej „anty-cywilizacji”. Podejście pastoralne nie osłabia w niczym treściowo-merytorycznych walorów dzieła, lecz troszczy się o przełożenie doktryny na konkretny kształt życia chrześcijańskiego, od czego w ogromnym stopniu zależy owocność całej misji pastoralnej Kościoła. Szczególną zaletą opracowania, zarówno z punktu widzenia teologii dogmatycznej, moralnej jak pastoralnej, jest zaproponowanie syntezy, łączącej rozczłonkowane kiedyś fragmenty „ nauk o rodzinie” w jedną, integralną, a także spójną metodologicznie całość, której logicznym i niejako organicznym spoiwem jest tajemnica powołania. Źródłem tej syntezy jest zarówno Historia Zbawienia, przedstawiona na nowo światu przez Sobór Watykański II, jak też zwłaszcza bogate nauczanie Papieża Rodziny – Jana Pawła II, który położył duży nacisk na etyczno-personalistyczny wymiar powołania osoby i wspólnoty (komunii) osób, ukazany zwłaszcza w kontekście misterium Chrystusa i Kościoła. Nie sposób w tej krótkiej prezentacji wskazać na wszystkie walory tego znakomitego dzieła, które – jak ufamy – zostanie z ogromną wdzięcznością przyjęte przez wszystkich, którzy chcą lepiej zrozumieć rzeczywistość rodziny, jak i tych, którzy chcą służyć obronie rodziny i wspomagać ją w jej rozwoju duchowym.

ks. Jerzy Bajda

Augusto Sarmiento, Małżeństwo chrześcijańskie, Kraków, Wydawnictwo „M” 2002, 451s.

Nakładem Wydawnictwa „M” zostało wydane polskie tłumaczenie książki hiszpańskiego teologa Augusto Sarmiento pt. „Małżeństwo chrześcijańskie”.

Autor książki jest profesorem teologii moralnej w Instytucie Rodziny Uniwersytetu w Navarra w Pampelunie. Przedmiotem jego zainteresowań jest problematyka małżeństwo – rodzinna, szczególnie etyka małżeńska.

Omawiana publikacja jest podręcznikiem teologii małżeństwa i rodziny. Skierowana jest przede wszystkim dla studentów teologii i do osób zajmujących się szeroko rozumianą służbą na rzecz rodziny. W przedmowie do książki Autor pisze: „Poprzez rodzinę przebiega historia człowieka, historia zbawienia ludzkości. Dlatego spośród wielu dróg, na których Kościół służy zbawieniu człowieka, «rodzina jest drogą pierwszą i z wielu względów najważniejszą» (LdR 2). Nic dziwnego, że rodzina znajduje się w centrum zainteresowania Magisterium i duszpasterstwa Kościoła i że głoszenie «Ewangelii rodziny» jest niezastąpionym elementem nowej ewangelizacji”. Niniejsza publikacja ukazuje pełne spojrzenie na rzeczywistość małżeństwa i rodziny. Ponieważ ostateczna prawda o małżeństwie jest możliwa do odczytania jedynie w jego wymiarze sakramentalnym, dlatego tematyka książki prezentowana jest w horyzoncie historii zbawienia, z uwzględnieniem zarówno prawdy „o początku” małżeństwa, jak i jego odnowieniu mocą śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.

Publikacja składa się z dziewięciu ogólnych części, podzielonych na 24 rozdziały. Pierwszych osiem części poświęconych jest małżeństwu, dziewięć zaś omawia zagadnienia związane z problematyką rodzinną. Część pierwsza przedstawia antropologiczne korzenie instytucji małżeństwa. Autor dokonuje w niej analizy relacji pomiędzy osobą i seksualnością. Podkreśla przede wszystkim uczestnictwo ludzkiej zdolności seksualnej (płodności), która jest ukierunkowana na poczęcie ludzkiej osoby – w stworzonym działaniu Boga.

Podstawę wspólnoty małżeńskiej ustanowionej wolną decyzją dwóch osób zawierających małżeństwo stanowi miłość. Powinna być ona początkiem i siłą komunii małżeńskiej. Logika oddania właściwego małżeństwu sprawia, że małżeństwo powinno być ze względu na swój własny dynamizm wspólnotą życia i miłości. Ta sama logika prowadzi do wskazania, że jednym z kryteriów autentyczności realizacji małżeństwa jako wspólnoty życia i miłości jest otwarcie na przekazywanie życia.

W części drugiej Autor odwołuje się do biblijnego „początku” małżeństwa. Dobro małżeństwa i seksualności wynika z faktu, iż zostały one stworzone przez Boga. Wraz z przyjściem Chrystusa, w „pełni czasów”, następuje ich nowe wartościowanie – zawsze jednak z uwzględnieniem ich pierwotnego dobra. Winny być one zawsze przeżywane według zamysłu „początku”. Małżeństwo jest od „początku” tak ukierunkowane – jako rzeczywistość naturalna – by stać się znakiem miłości Boga do ludzkości i Chrystusa do Kościoła. Jednak w sytuacji po grzechu konieczny jest wysiłek ze strony człowieka, aby małżeństwo i seksualność przeżywać odpowiedzialnie.

W trzech kolejnych częściach publikacji omówione zostało w sposób wyczerpujący zagadnienie sakramentalności małżeństwa. Ponieważ sakramentalność staje się zrozumiała tylko w odniesieniu do historii zbawienia, więc punkt wyjścia dla przedstawienia tematu sakramentalności małżeństwa stanowi dla Autora ukazanie symboliki przymierza małżeńskiego w Starym Testamencie oraz tajemnicy małżeństwa w świetle Nowego Testamentu. Następnie ukazuje on rozwój doktryny o sakramentalności aż po definicję dogmatyczną sformułowaną przez Sobór Trydencki. Autor podejmuje także zagadnienie komplementarności powołań: małżeńskiego i beżeństwa dla królestwa niebieskiego. Wiele uwagi poświęca tematyce celebracji sakramentu małżeństwa z uwzględnieniem między innymi: przygotowania do małżeństwa, przeszkód do zawarcia małżeństwa, a także cech zgody małżeńskiej. Celebrcja sakramentu małżeństwa sprawia, że mężczyzna i kobieta od tego momentu winni kształtować swoje życie jako „głęboką wspólnotę życia i miłości” (KDK, 48). Skutki sakramentu małżeństwa, którymi są: węzeł małżeński jako rzeczywiste przedstawienie jedności Chrystusa i Kościoła oraz miłość małżeńska wzbogacona odkupieńczą mocą Chrystusa Autor omawia w piątej części publikacji. Przedstawia w niej także rzeczywistość i cechy charakterystyczne łaski sakramentu małżeństwa oraz w jaki sposób sakrament staje się źródłem uświęcenia małżonków. Przytacza słowa św. Jose Escriva de Balaguer „Małżeństwo jest stworzone po to, aby ci, co je zawierają, uświęcili się w nim i przezeń. Po to małżonkowie mają specjalną ła-

skę, której udziela sakrament ustanowiony przez Chrystusa Pana”¹. Wskazuje też na rolę sakramentu Eucharystii i pojednania w uświęceniu małżonków.

Część szósta publikacji poświęcona jest przymiotom istotnym małżeństwa – jedności i nierozzerwalności, których ostatecznym uzasadnieniem jest rzeczywistość sakramentalna małżeństwa. Jednak Autor wykorzystuje tutaj oprócz argumentów teologicznych także uzasadnienia antropologiczne. Pokazuje, że jedność i nierozzerwalność małżeństwa jest nie tylko zadaniem małżonków, ale przede wszystkim jest darem – to znaczy wezwaniem Boga, które zarazem jest łaską – rzeczywistym uczestnictwem w nieodwołalnej jedności i nierozzerwalności Chrystusa i Jego Kościoła. Podkreśla, że obrona jedności i nierozzerwalności małżeństwa jest jednym z podstawowych zadań nowej ewangelizacji.

Autor stwierdza, że „Przeżywanie małżeństwa w zgodzie z Ewangelią wymaga zawsze wysiłku i walki dla przezwyciężenia skłonności przeciwnych dobru i prawdzie” (s. 305). Współcześnie wielkim sprzymierzeńcem tych skłonności jest mentalność hedonistyczna i materialistyczna. Nawet wśród katolików coraz częściej usiłuje się propagować „usprawiedliwienia” nieprawidłowych sytuacji małżeńskich. Dlatego w kolejnej części podejmuje omówienie aspektów moralnych i pastoralnych niektórych sytuacji szczegółowych, takich jak separacja małżeńska, sytuacja katolików po rozwodzie cywilnym, sytuacja katolików połączonych tylko małżeństwem cywilnym, tak zwane „małżeństwa na próbę” oraz rzeczywiste wolne związki.

W części ósmej autor omawia zagadnienie celów małżeństwa. Ukazuje je zarówno w perspektywie historycznej, jak i fenomenologicznej oraz egzystencjalnej. Podkreśla rolę czystości, gdy pisze: „Integracja różnych celów małżeństwa w życiu i wzajemnej relacji małżonków możliwa jest tylko poprzez cnotę czystości. Przez cnotę tę małżonkowie zdolni są zintegrować w wewnętrznej jedności swego człowieczeństwa, jako mężczyzna i kobieta, wartości i znaczenia właściwe małżeństwu i miłości małżeńskiej. Zdolni są do przemiany we wzajemny dar, ofiarowany w sposób pełny i nieograniczony” (s. 335).

Końcowa część poświęcona jest wyłącznie tematyce rodzinnej, jakby w obawie, aby nie uchybić nauce Soboru Watykańskiego II, który o małżeństwie i rodzinie mówi łącznie, ukazując je jako rzeczywistości wewnętrznie zjednoczone. Autor analizuje pokrótce znaczenie rodziny jako wspólnoty osób, relacje między rodziną a społeczeństwem oraz między rodziną a Kościołem.

Jak przystało na dobry podręcznik każdy z rozdziałów zakończony jest przedmiotową bibliografią. Ponadto wszystkie punkty i podpunkty posiadają bogaty aparat krytyczny w postaci niekiedy bardzo obszernych przypisów. Dodatkowym walorem bibliograficznym tej publikacji jest końcowy podwójny wykaz najważniejszych opracowań dotyczących tematu małżeństwa i rodziny. Pierwszy obejmuje publikacje obcojęzyczne, a drugi polskie.

¹ J. Escriva de Belaguer, *Rozmowy* n. 91.

Wśród coraz bogatszej literatury teologicznej na temat małżeństwa i rodziny najtrudniej znaleźć podręczniki, dlatego publikacja profesora Augusto Sarmiento nie tylko wypełnia ten ewidentny brak, ale jest wspaniałą zachętą dla wybitnych polskich teologów do równie wszechstronnego, a zarazem syntetycznego przedstawienia przebiegającej tematyki małżeństwa i rodziny.

ks. Krzysztof Wolski

Wojciech Zagrodzki, Człowiek drogą Kościoła. Jan Paweł II w Polsce, Kraków, Wydawnictwo Homo Dei 2002, 480s.

Czy można objąć nauczanie Jana Pawła II z całego okresu Jego pontyfikatu? Czy można uporządkować wszystkie wątki Jego posługiwania, nawet jeżeli ograniczymy się do spotkań z Kościołem w Polsce?

Zadanie wydaje się trudne i niemal niewykonalne, tak jak niewyobrażalne było ujęcie całości nauczania Jezusa Chrystusa. A jednak Ewangelie zostały spisane. Przekazywane przez Kościół stały się nieustającym wyzwaniem w dziejach dla każdego człowieka, wyznaczając drogę zmartwychwstania dla rodzin, narodów, państw.

Współcześnie, tę niezmienną Dobrą Nowinę głosi już od ćwierć wieku Jan Paweł II, kierując ją do narodów i poszczególnych osób. Polacy i Polska w szczególny sposób zostali uprzywilejowani Jego posługą, ponieważ w okresie swego pontyfikatu kierował On wielokrotnie ewangeliczne wezwanie nie tylko do całego narodu, ale do wszystkich wspólnot, grup i środowisk w ich konkretnych wymiarach społeczno-historycznych.

Analizę papieskiego przesłania z lat 1979-1999 przedstawił o. Wojciech Zagrodzki, redemptorysta w książce pod jakże charakterystycznym tytułem – „Człowiek drogą Kościoła”. Obszerne dzieło, liczące blisko 500 stron, zawiera bardzo szczegółową analizę nauczania Jana Pawła II. Jasność papieskiego przesłania, a także klarowność formalna i stylistyczna autora sprawia, że czytelnik odnajduje w książce głęboko przemyślane echo spotkań i wydarzeń. Autor zastosował w pracy klasyczną metodę naukową – od diagnozy ku prognozie, co spowodowało, że syntetyczne opracowanie teologiczno-filozoficzno-socjologiczno-pedagogiczne czyta się z dużym zainteresowaniem. W trakcie lektury dostrzec można wszystkie ważne wątki nauczania Ojca Świętego. Ukazane jest oblicze cywilizacji w jej pozytywach i zagrożeniach oraz działanie żywego Boga w najnowszej historii. Dla czytelnika, który był świadkiem Papieskich pielgrzymek analiza dokonana przez autora umożliwia pełniejsze zrozumienie tego, czego był świadkiem. Bo przecież nie do końca wszystko usłyszał, nie do końca wszystko zrozumiał. Dlatego kontemplacja przesłania papieskiego jest wciąż zadaniem. Dobrze się stało, że Autor podjął trud wmyślenia się